

ת"פ 46510/02/16 - מדינת ישראל נגד שאדי מחמד עיסאווי

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 46510-02-16 מדינת ישראל נ' עיסאווי(אסיר)

בפני כב' השופט ירון מינטקביץ

המאשימה מדינת ישראל ע"י עו"ד עמיחי מרקס

נגד

הנאשם שאדי מחמד עיסאווי ע"י עו"ד חאג' מופיד

גזר דין

רקע

הנאשם הורשע על פי הודאתו בעבירות של מרמה ותחבולה לפי פקודת מס הכנסה (שתי עבירות), אי הוצאת חשבונית מס (שתי עבירות), מרמה ותחבולה לפי חוק מס ערך מוסף (שתי עבירות), סיוע להתחמקות ממס לפי חוק מיסוי מקרקעין (שמונה עבירות) ואי רישום לפי חוק מס ערך מוסף. ואלו עובדות כתב האישום:

בשנים 2011-2012 הפעיל הנאשם עסק לשם בניית בנין מגורים ובו שמונה דירות.

בשנת 2011 מכר הנאשם שש דירות בבניין, בטרם השלמת הבנייה, בסכום כולל של כמיליון וחצי ש"ח. הנאשם לא דיווח לרשות המסים על עיסוקו ולא דיווח על הכנסותיו ממכירת הדירות, לא בעת ביצוע העסקאות ולא בעת שקיבל את התשלומים. כמו כן מחדליו של הנאשם אפשרו לרוכשי הדירות להמנע מדיווח לרשות המסים על רכישת הדירות וכך להתחמק מתשלום מס רכישה.

טיעוני הצדדים

ב"כ המאשימה הפנה לחומרת מעשי הנאשם ולנזקים אשר גרם לקופה הציבורית. בין היתר הפנה ב"כ המאשימה לכך שבגלל שהנאשם לא דיווח על הכנסותיו, גם קבלני המשנה עמם עבד יכלו להעלים מסים. כמו כן התייחס ב"כ המאשימה לכך שהנאשם לא הסיר את מחדליו ולעברו הפלילי. לאור אלה טען ב"כ המאשימה שמתחם העונש ההולם הוא מאסר לתקופה שבין 14 חודשים ל- 28 חודשים וביקש להשית על הנאשם עונש בצידו הבינוני של המתחם ולהשית עליו קנס גבוה. כמו כן ביקש להפעיל במצטבר מאסר מותנה שלחובתו.

ב"כ הנאשם הפנה למחירן הנמוך של הדירות אותן מכר הנאשם וטען, כי בסופו של יום הנאשם הפסיד כסף בשל מעשיו ונותר עם חובות, בין היתר בשל הריסת המבנה על ידי הרשויות. עוד טען, כי הנאשם שילם חלק מחובו לרשויות, אך בשל מצבו הכלכלי אינו יכול לשלם את היתרה, ואף ריצה מאסר כנגד קנס אשר הושת עליו בגין עבירות הבניה הנוגעות לאותו בניין.

עוד טען, כי המאסר המותנה אשר לחובת הנאשם הוא בעבירות שונות לחלוטין, ועל כן יש קושי להפעילו.

שני הצדדים הגישו פסיקה לתמיכה בטיעוניהם.

מתחם העונש ההולם

חומרת מעשי הנאשם ברורה. הנאשם הקים בניין מגורים ומכר שש דירות - עסק מסחרי לכל דבר, אותו ניהל במשך שנתיים - וכל זאת ללא כל דיווח לרשות המסים. מדובר במה שמכונה "כלכלה שחורה", המתקיימת כולה "מתחת לרדאר" של הרשויות ומאפשרת למגזרים שלמים לפעול מבלי לשלם מסים.

שני ערכים מוגנים נפגעו בשל מעשי הנאשם, ערך השוויון בנטל המס וערך הפגיעה בקופה הצבורית. לענין מידת הפגיעה בקופה הציבורית אציין, כי המאשימה לא הציגה נתונים מהו חוב המס של הנאשם כיום, ודברי ב"כ הנאשם, כי חובו עומד על 60,000 ש"ח לא נסתרו.

עם זאת, הנתון הרלוונטי בהקשר זה אינו סכום המס אותו היה הנאשם אמור לשלם, אלא העובדה שהנאשם העלים הכנסות של כמיליון וחצי ש"ח. ר' למשל ע"פ 5783/12, נסים גלם נ' מדינת ישראל, שם נפסק:

המבחן הוא מבחן ההכנסה ואין מקום, בנסיבות מעין אלה, לערוך חישוב, כפי שהציע עו"ד וינרוט, ולהגיע לתוצאה חשבונאית המשקפת את המס הסופי אותו היה על המערער לשלם. בדרך המוצעת על-ידי עו"ד וינרוט, יצטרכו "בתי המשפט להידרש לחישובים ולהשערות סבוכים לגבי היקף הכנסותיו והוצאותיו של העברייני, אילו רק היה נוהג כאדם ישר..." (ע"פ 4980/07 כהן נ' מדינת ישראל [פורסם בנוב] (4.11.2010) בפסקה 35). סבורני, כי אין מקום לערוך חישובים מעין אלה, מה גם שלא הוצגו בפני בית משפט קמא נתונים, המאפשרים לקבוע את הרווח הנקי של המערער, לו "היה נוהג כאדם ישר". לפיכך, אינני סבור כי יש מקום להכנס לחישובים מורכבים, כדי להגיע לסכום הרווח שהפיק המערער, שרק הוא מחוייב במס הכנסה. לענייננו, די בכך שמדובר בהעלמת הכנסות בהיקפים גבוהים ביותר, ואין מקום לחישובים נוספים מעבר לכך.

עוד עולה מכתב האישום, כי בגלל מעשי הנאשם, גם רוכשי הדירות לא שילמו מס רכישה. יש גם טעם בטענת ב"כ המאשימה, כי מעשי הנאשם (או נכון יותר - מחדליו) אפשרו גם לקבלני המשנה והספקים עמם עבד להתחמק מתשלום מס, אך בהעדר נתונים ברורים לא אשקול נתון זה לחובתו.

פסיקה עקבית קובעת, כי בעבירות מסים יש להחמיר עם העבריינים לשם הרתעה, בשל הקלות שבביצוע העבירות והקושי לאתר מבצעה. בפסיקה ניתן דגש על הערך החברתי העומד בבסיס החובה לשלם מסים ולשאת בנטל הכללי ועל הפגיעה החברתית והכלכלית הנגרמות כתוצאה מהן. כן נפסק לא אחת, כי לנסיבות האישיות של העברייני יש משקל נמוך. ר' למשל רע"פ 2638/13 עובדיה נ' מ"י:

כבר נפסק לא אחת כי יש להתייחס לעבריינות המס בחומרת יתרה, הן לנוכח פגיעתה הישירה בכיס הציבורי, והן לנוכח פגיעתה העקיפה בכיסו של כל אזרח ואזרח ... על יסוד גישה זו, הותוותה בפסיקה מדיניות ענישה, אשר לפיה יש לגזור את דינם של עברייני המס, תוך מתן עדיפות לשיקולי ההרתעה והגמול, ולבכרם על פני נסיבותיו האישיות של העברייני.

וכן ר' רע"פ 5060/04, הגואל, רע"פ 4791/08, כהן, רע"פ 7450/09, רע"פ 2843/11, אבו עיד, עפ"ג 2444-03-11, ג'בר, רע"פ 7790/13, חיים, רע"פ 1866/14, אופיר זקן ועוד, רע"פ 5064/14, רבחי נתשה נ' מדינת ישראל.

בקביעת מתחם העונש אביא בחשבון את מחזור ההכנסות אותו העלים הנאשם ואת היקף פעילותו, ולאור אלה אעמיד עמוד 2

את המתחם על מאסר לתקופה שבין עשרה חודשים ועד עשרים ושמונה חודשים. ר' למשל רע"פ 2894/17, מדינת ישראל נ' שרחביל עלי, שם נדון מקרה דומה מאוד. אציין, כי ניתן היה לטעמי לקבוע רף עליון גבוה יותר, אך לא אחמיר עם הנאשם מעבר לעמדתה של המאשימה.

נסיבות אשר אינן קשורות לעבירות

הנאשם יליד 1981. לחובתו מספר הרשעות קודמות:

בשנת 1998 הורשע במספר עבירות של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה ונדון לעשרה חודשי מאסר.

בשנת 2000 הורשע בעבירות אלימות ונדון לארבעה חודשי מאסר.

בשנת 2001 הורשע בעבירות אלימות והתפרעות ונדון לארבעה חודשי מאסר.

בשנת 2002 הורשע בעבירות ביטחון ונדון לארבע שנות מאסר.

בשנת 2008 הורשע בעבירות ביטחון ונדון לשנתיים מאסר ולעשרה חודשי מאסר על תנאי שלא לעבור כל עבירה שהיא פשע.

הסרת המחדל

כפי שציינתי למעלה, מטיעונו של ב"כ הנאשם עולה כי הנאשם שילם חלק מחובו של לרשויות ויתרת החוב עומדת על 60,000 ש"ח, אשר לא שולמו עד היום. עוד עולה, כי מצבו הכלכלי דחוק מאוד, ואין בידו לשלם את חובו. המאשימה לא סתרה נתונים אלו.

גם אם אקבל את הטענה שהחוב לא שולם בשל חסרון כיס של הנאשם, לא ניתן לתת משקל לענין זה. ר' למשל רע"פ 5557/09, שוסטרמן נ' מדינת ישראל, שם נפסק בעניינו של מי שקיבל הפטר מתשלום חוב מס:

בית משפט זה ציין פעמים רבות, כי בעבירות כלכליות ועבירות המס בכלל זה, על מדיניות הענישה לשקף את הסכנה הגדולה הטמונה בהן לפרט ולציבור כאחד, ואת יסוד ההרתעה הנדרש ביחס לביצועה (ראו בעניין זה ע"פ 6474/03 מלכה נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(3) 721, 727 (2004); ע"פ 624/80 חברת וייס ורנסט נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(3) 211, 218-217 (1981)). נטיית בתי המשפט ליתן משקל להסרת המחדל על ידי העברין מטרתה להפחית את חומרת המעשים בדיעבד בכך שלפחות החסר בקופה הציבורית שנוצר עקב העבירות נרפא. ברי כי ככל שחסר זה בקופה הציבורית נותר, אף אם מסיבה זו או אחרת אין עוד אפשרות לגבות אותו מעובר העבירה במישור האזרחי, לא ניתן לראות בכך הפחתה בחומרת המעשים ולראות בכך משום "הסרת המחדל" במישור שיקולים זה.

משכך, ניתן לזקוף לזכות הנאשם רק הסרה חלקית של המחדל.

דין והכרעה

לזכות הנאשם זקפתי את הודאתו במיוחס לו ואת העובדה ששילם חלק מסכום החוב.

לחובת הנאשם זקפתי את העובדה שנותר חוב אותו לא שילם, ואת הרשעותיו הקודמות בעבירות בטחון, המעידות על יחסו למדינה ורשויותיה. כמו כן הרשעותיו של הנאשם מלמדות על כשלון ההרתעה בעניינו, שכן מספר מאסרים אותם ריצה, חלקם לתקופות משמעותיות, כמו גם מאסר מותנה שהיה תלוי מעל ראשו, לא הרתיעו אותו מלשוב ולבצע עבירות.

מנגד הבאתי בחשבון, לענין המאסר המותנה, כי הנאשם עבר את העבירה הראשונה בתיק זה בחודש האחרון של תקופת התנאי, וכי המאסר המותנה אשר הוטל עליו היה רחב ("כל עבירה מסוג פשע"), והוטל בתיק בטחוני, בגין מעשים שונים בתכלית מהעבירות בהן הורשע. משכך, אחפוף חלק ניכר מהמאסר המותנה לעונש אשר אשית על הנאשם.

לפיכך גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

- א. שלושה עשר חודשי מאסר בפועל. תחילת ריצוי העונש ביום 30.4.18.
- ב. מפעיל מאסר מותנה של עשרה חודשים אשר הוטל על הנאשם בתפ"ח (מחוזי ירושלים) 8068/07 ביום 19.3.08. העונש יופעל חודשיים חודשים במצטבר למאסר שבסעיף א' ושמונה בחופף לו, כך שסך הכל ירצה הנאשם חמישה עשר חודשי מאסר בפועל.
- ג. ששה חודשי מאסר, אותו לא ירצה אלא אם יעבור כל עבירת מסים שהיא פשע תוך שלוש שנים מיום שחרורו מהמאסר.
- ד. ארבעה חודשי מאסר, אותו לא ירצה אלא אם יעבור כל עבירת מסים שהיא עוון תוך שלוש שנים מיום שחרורו מהמאסר.
- ה. קנס בסך 40,000 ש"ח או שלושה חודשי מאסר תמורתו. הקנס ישולם עד ליום 1.5.18.

הנאשם יתאם כניסתו למאסר עם ענף אבחון ומיון של שירותי הסוהר בטלפונים 08-9787377 או 08-9787336. ככל שלא יקבל הנאשם הנחיה אחרת, עליו להתייצב עד השעה 9:00 במתקן המעצר במגרש הרוסים בירושלים עם תעודה מזהה והעתק גזר הדין.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים תוך 45 יום.

ניתן היום, כ"ג טבת תשע"ח, 10 ינואר 2018, במעמד הצדדים.